

15.03.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**15 Mart 2024
Cuma**

15.03.24

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

15 Mart 2024 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Tanıma ve Denklik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— İstanbul Beykent Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Simide bakanlık müdahalesi

Simit fiyatlarına yapılacak zam Ticaret Bakanlığı'nın onayına bağlandı. Ankara Simitçiler Odası Başkanı, "İtiraz edeceğiz, simit temel gıda değil" dedi.

Simit satış fiyatı, ekmek gibi ilgili belediye, il ticaret ve tarım müdürlükleri, ticaret ve sanayi odaları temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından belirlenecek. Resmi Gazete'de yayımlanan düzenlemeye göre, simit satış fiyatı ekmek satış fiyatında olduğu gibi ilgili belediye, Ticaret İl Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, ticaret ve sanayi odası veya ticaret odası ile odanın temsilcilerinden oluşan komisyonun değerlendirmesinin, federasyon ve Ticaret Bakanlığı'nın olumlu görüşünün alınmasından sonra esnaf ve sanatkârlar odaları birliği tarafından onaylanacak.

Ancak Ticaret Bakanlığı tarafından talep edilen tarifeye olumsuz görüş bildirilmesi durumunda ilgili esnaf ve sanatkârlar odaları birliği, yeni tarife talebini gerekçeleri ile birlikte komisyon toplanmaksızın tekrar Ticaret Bakanlığı görüşüne sunacak ve görüşün alınmasından sonra onaylayacak.

İTİRAZ EDECEĞİZ

Simidin temel gıda olmadığını dikkat çeken Ankara Pideciler ve Simitçiler Odası Başkanı Delibaş, "Simit ve ekmeğin maliyeti aynı olamaz. Simitte kullanılan susam tamamen ithal ediliyor. O zaman dolar kurundaki artışı da durdursunlar. Sanki esnaf, fırsatçılık yapıyor, bilerek zam yapıyor. Simit özel bir üründür. Biz zaten fiyat belirlerken valiliğin kararını alıyorduk. Valiliğe güvenmemiş oluyorlar bu durumda. Alınan bir kararda o meslek odası yoksa o mesleğin temsilcileri yoksa yok

15.03.24

hükümündedir” diye konuştu. Delibaş, “Mesleğin sahipleri biziz. Liyakat olmazsa insanlar gücünü kendi şahsına kimliklendirdikten sonra bütün her şeyi yok eder. Ben Bakan Yardımcısı'na da söyledim. Çok bakan, cumhurbaşkanı, başbakan, vali gördük. Hepsi geçti ama mesleğin sahipleri biziz ve hâlâ yerimizdeyiz” dedi. Ankara'da simit fiyatları valiliğin de onayıyla 10 liradan 15 liraya çıkarıldıktan sonra talimatla zammın geri çekildiğini belirten ve bakanlığa çağrılan Delibaş, şu açıklamayı yapmıştı: “Ticaret Bakan Yardımcısı Mahmut Gürcan'a fiyat artışlarını hatırlattım. Zammı ertelememizi istedi. Simit zammını seçimden sonra yapmak zorunda kalacağız.”

Zirai ilaçların ruhsat ve arzına ilişkin yeni düzenleme

Bitki koruma ürünlerinin ruhsatlandırılması ve piyasaya arzına dair usul ve esaslar düzenlendi.

Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanan "Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması ve Piyasaya Arzı Hakkında Yönetmelik" Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yönetmelikle, bitki koruma ürünlerinin ruhsatlandırma prosedürleri, ruhsat belgesinin askıya alınması ve iptal işlemleri, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünce ve komisyon marifetiyle yürütülen dosya başvuru ve inceleme sürecine ilişkin değerlendirme süreçlerine ilişkin düzenleme yapıldı.

Buna göre, Bakanlıktan bitki koruma ürünü ruhsatı alacak tüzel kişilerin yine Bakanlıkça verilen bitki koruma ürünleri iştigal izin belgesini almaları gerekecek.

Belgeyi alacak tüzel kişilerce, üreticilere ve bitki koruma ürünü bayilerine teknik hizmette bulunmak isteyen tüzel kişiliğin genel müdürlüğünün bulunduğu adres hariç, ülke genelinde en az üç farklı coğrafi bölgede bölge müdürlükleri oluşturulacak. Belge beş yıl geçerli olacak.

Türkiye'de ilk kez ruhsatlandırılacak bitki koruma ürünü aktif maddesinin Avrupa Birliği (AB) veya G-8 ülkelerinde ruhsatlı olması gerekecek. Türkiye'de piyasaya arz

15.03.24

edilmek üzere üretimi veya ithalatı yapılmak istenen bitki koruma ürünleri için Bakanlıktan ruhsat alınacak.

Öte yandan, 25 Mart 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Bitki Koruma Ürünlerinin Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik ile 9 Kasım 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması ve Piyasaya Arzı Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırıldı.

Şimşek'ten iş dünyasına çok önemli mesajlar: Kimse bana gelip...

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, iş dünyası temsilcileriyle yaptığı görüşmede çok önemli mesajlar verdi. Şimşek, ÖTV ve KDV artışlarının bazı kalemlerde gündeme gelebileceğini belirterek, "Önümüzdeki dönem zor geçecek. İhracatçının istediği kurlar gelmeyecek. Gerekirse müdahale ederiz. Ucuz kredi dönemi bitti. Kimse bana gelip para istemesin" dedi.

ANKARA-EKONOMİ

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, yeni ekonomi programını ve seçim sonrası alınması öngörülen gelişmeleri iş dünyasına aktarmayı sürdürüyor.

Bakan Mehmet Şimşek, son olarak hem **TOBB bünyesindeki 363 oda ve borsa başkanları yanı sıra çeşitli iş insanlarıyla ayrı ayrı bir araya geldi.**

EKONOMİ'nin edindiği bilgilere göre önümüzdeki sürece yönelik çok pembe tablo çizmeyen Mehmet Şimşek'in anlatımları iş dünyası tarafından '**gerçekçi, ayakları yere basan yorum**' olarak nitelendirildi.

Kurlar gerekirse müdahale edeceğiz

İş insanlarıyla da bir araya gelen Şimşek'in değerlendirmelerinde özellikle kur ve vergi artışlarına ilişkin unsurlar ön plana çıktı.

İhracatçıların beklediği kur artışının olmayacağını altını çizen Mehmet Şimşek, gerekmesi durumunda müdahale de yapılabileceğini kaydetti.

Daha önce kullandıkları kredilerle döviz aldığı tespit edilenlerin yakından takip edileceğini vurgulayan **Şimşek**, bunlara karşı yaptırım uygulanacağı, **ucuz kredi döneminin bittiği mesajını verdi.**

ÖTV ve KDV’de artış sinyali

Vergi kalemlerine yönelik de çeşitli düzenlemeler yapılacağını kaydeden Mehmet Şimşek, gelir vergisi oranlarında herhangi bir değişim olmayacağı ancak **bazı ÖTV kalemlerinde artış olabileceğini aktardı. Buna karşılık KDV kalemlerinde ise oransal artış yerine, düşük oranlı KDV’ye tabi ürünlerin bir üst kademeye yaklaştırılması yönünde** düzenleme yapılabileceği sinyallerini verdiği vurgulanıyor.

Şimşek, son dönemlerde artan beklentilere karşın, **yeni bir stok ve kasa affı olmayacağını altını çizdi.**

“YTAK kredileri artarak devam edecek”

TOBB bünyesindeki oda ve borsa başkanlarıyla da bir araya gelen Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek’in **en az 1 milyar liralık yatırım öngören projeler için kullandırılan Yatırım Taahhütlü Avans Kredilerinin artarak devam edeceğini söylediği öğrenildi.** Bu toplantıda oda başkanlarını Bakan Mehmet Şimşek’e uygulanan politikalar için tam destek verdiği bildirildi.

“Önümüzdeki dönem zor geçecek”

Öte yandan oda başkanlarına önümüzdeki dönemin zor geçeceğine yönelik mesajlar veren **Mehmet Şimşek’in kimsenin para için kendisine gelmemesi gerektiğini söylediği kaydediliyor.**

Merkez Bankası başa döndü

TCMB'nin swap'lar hariç net döviz rezervi 8 Mart haftasında sert düştü. Böylece, net rezervler, -53,9 milyar dolara düşerek yeni yönetim öncesindeki seviyeye indi.

Şebnem TURHAN

Merkez Bankası yeni yönetimi göreve gelmesiyle birlikte rezerv artışına yönelik politikalar izlerken 8 Mart haftasında swap hariç net rezervler negatif yönde 53.9 milyar dolara kadar gerileyerek 23 Haziran 2023'teki negatif 51.8 milyar dolar seviyesinin de altına indi. 22 Aralık -8 Mart arasında ise 17.5 milyar dolar rezerv kaybı yaşandı.

Yurtiçi yerleşiklerin yerel seçim öncesi artan döviz talebine yabancı yatırımcıların da TL varlıklardan çıkış yapması eklenince Merkez Bankası'nın rezervlerinde kayıp hızlandı. Yeni yönetimin göreve gelip ilk hamlesini yaptığı Haziran 2023 Para Politikası Kurulu haftasında swap hariç net rezervleri -51.8 milyar dolar seviyesinde olan Merkez Bankası, geçen yılın son ayına kadar oldukça güçlü rezerv birikimi yaparak 22 Aralık haftasında -36.4 milyar dolara kadar yükseltmişti.

Ancak 22 Aralık'tan sonra yerli ve yabancıların artan döviz talebi swap hariç net rezervin 8 Mart'ta -53.9 milyar dolara gerilemesine, 22 Aralık – 8 Mart arasında tam 17.5 milyar dolar harcanmasına neden oldu. Merkez Bankası'nın 10 Kasım-22 Aralık arasında 20.3 milyar dolar rezerv biriktirmişti. Son haftalarda artan döviz talebi nedeniyle Merkez Bankası swap hariç net rezervlerde göreve geldiği zamana geri dönmüş oldu.

Merkez Bankası'nın net uluslararası rezervlerinde geçen yılın sonunda başlayan düşüş 8 Mart haftasında dururken, brüt rezervlerde devam etti. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) toplam rezervleri, 8 Mart haftasında bir önceki haftaya göre 386 milyon dolar azalışla 130 milyar 533 milyon dolara geriledi. Böylece art arda 11. haftada da düşüş kaydetti. Brüt döviz rezervi 2.73 milyar dolar gerilerken, altın rezervinin değeri altın fiyatlarındaki yüzde 4,5 artışa paralel olarak 2.34 milyar dolar arttı.

11 haftada 19.24 milyar dolar geriledi

TCMB'nin yayımladığı haftalık verilere göre 8 Mart'ta sona eren haftada net rezervler 341 milyon dolar ile sınırlı toparlanma kaydederek 20.85 milyar dolar oldu. Net rezervlerde geçen hafta görülen toparlanmada TCMB'nin bankalara verdiği TL karşılığı takas (swap) olarak aldığı döviz miktarındaki artış ve altın değerlendirme etkili oldu. Geçen yıl 22 Aralık'ta 40.09 milyar dolar ile Ocak 2020'den bu yana en yüksek seviyeyi gördükten sonra düşüşe geçen net rezervler bu son veriyle birlikte, geçen 11 haftanın sekizinde düşüş kaydederek toplam 19.24 milyar dolar gerilemiş oldu.

TCMB'nin swap'lar hariç net döviz rezervleri 6.1 milyar dolar düşüşle -53.9 milyar dolar oldu. Ekonomistler Merkez Bankası'nın 10 Kasım-22 Aralık arasında 20.3 milyar dolar rezerv biriktirdiğini ancak 22 Aralık-08 Mart arasında 17.5 milyar dolarını harcadığını hesapladı. Döviz rezervlerinde genel seçimlerin tamamlanmasından itibaren geçen yılın ikinci yarısında görülen toparlanma aralık ayının son haftasından itibaren yönünü tersine çevirdi.

Tahvilde 22 ayın en sert çıkışı

Yabancı yatırımcılar ve yurtiçi yerleşikler 8 Mart ile biten haftada TL varlıklarda satış yaptı. Merkez Bankası verilerine göre yabancı yatırımcılar hisse senedi ve devlet iç borçlanma senetlerinde geçen hafta 552.4 milyon dolarlık net satış yaparken, yurtiçi yerleşiklerin döviz mevduatı parite etkisinden arındırılmış olarak 1 haftada 3.2 milyar dolar arttı.

Merkez Bankası haftalık menkul kıymet istatistiklerine göre yabancı yatırımcılar hisse senetlerinde net 292.91 milyon dolar, devlet iç borçlanma senetlerinde ise 259.5 milyon dolarlık satış yaptı. Hisse senedinde 5 Ocak'tan bu yana, DİBS'te ise 13 Mayıs 2022'den bu yana yabancı en sert satışını gerçekleştirdi. Yılbaşından bu yana hissede net 252.95 milyon dolar satıcı, DİBS'te ise 61.55 milyon dolar net alıcı pozisyonunda bulunuyor.

Yabancı yatırımcı geçen hafta 6,2 milyon dolarlık Şirket Borçlanma Senedi (ŞBS) aldı. Yurtdışında yerleşik kişilerin, 1 Mart itibarıyla 34 milyar 355,3 milyon dolar olan hisse senedi stoku, 8 Mart'ta 33 milyar 587,2 milyon dolara geriledi. Aynı dönemde yurt dışında yerleşik kişilerin DİBS stoku, 2 milyar 763,7 milyon dolardan 2 milyar 411,5 milyon dolara inerken, ŞBS stokları 97,5 milyon dolardan 101,7 milyon dolara yükseldi.

Yurtiçi yerleşiklerde 3.2 milyar dolar artış

Merkez Bankası haftalık para ve banka istatistiklerine göre ise yurtiçi yerleşiklerin döviz mevduatı geçen hafta parite etkisinden arındırılmış olarak 3 milyar 190 milyon dolar arttı. Gerçek kişilerin döviz mevduatı parite etkisinden arındırılmış olarak 1 milyar 283 milyon dolar büyürken, tüzel kişilerin döviz mevduatı parite etkisinden arındırılmış olarak 1 milyar 906 milyon dolar genişledi. Yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatları 181,1 milyar dolara geldi.

Tüketici kredileri 1 trilyon 596 milyar lira

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu verilerine göre, sektörün kredi hacmi 8 Mart itibarıyla 229 milyar 196 milyon lira artış gösterdi. Söz konusu dönemde toplam kredi hacmi 12 trilyon 363 milyar 424 milyon liradan 12 trilyon 592 milyar 620 milyon liraya çıktı. Tüketici kredileri, 8 Mart itibarıyla 17 milyar 848 milyon lira artışla 1 trilyon 595 milyar 932 milyon liraya yükseldi. Söz konusu kredilerin 440 milyar 324 milyon lirası konut, 93 milyar 264 milyon lirası taşıt ve 1 trilyon 62 milyar 344 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu. Bu dönemde taksitli ticari kredilerin tutarı 35 milyar 964 milyon lira artarak 1 trilyon 559 milyar 23 milyon liraya çıktı. Bankaların bireysel kredi kartı alacakları da yüzde 0,6 artışla 1 trilyon 319 milyar 672 milyon liraya yükseldi. Bireysel kredi kartı alacaklarının 580 milyar 402 milyon lirasını taksitli, 739 milyar 270 milyon lirasını taksitsiz borçlar oluşturdu.

Kur korumalı mevduatlarda 7.4 milyar TL'lik gerileme

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu verilerine göre kur korumalı mevduatlar 8 Mart haftasında 7.4 milyar TL düşüşle 2.3 trilyon TL'ye geriledi. 8 Mart haftasında yaşanan düşüş Eylül 2023'ten bu yana en yavaş düşüş olarak kaydedildi. Bankacılık sektöründe toplam mevduat ise bankalar arası dahil geçen hafta 244 milyar 643 milyon lira artarak 15 trilyon 324 milyar 39 milyon liraya yükseldi.

Bankacılık sektörünün mevduatı arttı

Bankacılık sektörünün toplam mevduatı, 8 Mart ile biten haftada önceki haftaya göre 240,1 milyar lira artarak 15 trilyon 735,6 milyar liraya yükseldi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), haftalık para ve banka istatistiklerini açıkladı. Buna göre, bankacılık sektörünün toplam mevduatı (bankalar arası dahil) 8 Mart ile biten haftada 240 milyar 108 milyon 258 bin lira artışla 15 trilyon 735 milyar 584 milyon 388 bin liraya çıktı.

Aynı dönemde bankalardaki TL cinsi mevduat yüzde 1,01 düşüşle 8 trilyon 630 milyar 549 milyon 274 bin lira, yabancı para (YP) cinsinden mevduat ise yüzde 5,00 artışla 6 trilyon 429 milyar 686 milyon 539 bin lira oldu.

Bankalarda bulunan toplam YP mevduatı, geçen hafta 213 milyar 242 milyon dolar düzeyinde gerçekleşirken, bu tutarın 181 milyar 152 milyon doları yurt içinde yerleşik kişilerin hesaplarında toplandı.

Yurt içi yerleşiklerin toplam YP mevduatında, parite etkisinden arındırılmış veriler göz önünde bulundurulduğunda 8 Mart itibarıyla 3 milyar 190 milyon dolarlık artış görüldü.

Taksitli ticari kredi miktarı arttı

Mevduat bankalarındaki tüketici kredileri, geçen hafta yüzde 1,14 artarak 1 trilyon 507 milyar 28 milyon 203 bin lira oldu. Aynı dönemde taksitli ticari krediler yüzde 2,30

15.03.24

yükselişle 1 trilyon 423 milyar 332 milyon 68 bin liraya, kredi kartları bakiyesi ise yüzde 0,59 artışla 1 trilyon 741 milyar 304 milyon 284 bin liraya çıktı.

Mevduat bankalarındaki tüketici kredilerinin 397 milyar 569 milyon 274 bin lirası konut, 70 milyar 41 milyon 65 bin lirası taşıt ve 1 trilyon 39 milyar 417 milyon 864 bin lirası diğer kredilerden oluştu.

Bankacılık sektörünün TCMB dahil toplam kredi hacmi de 8 Mart ile biten haftada 219 milyar 849 milyon 506 bin lira artarak 12 trilyon 145 milyar 415 milyon 501 bin liraya yükseldi. Toplam kredi hacmi, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 54,22 artış kaydetti.

KKM'den 7,4 milyar TL'lik çıkış

Kur korumalı TL mevduat ve katılma hesaplarındaki tutar düşüşü sürerken; geçen hafta KKM 7,4 milyar TL düşüşle 2,3 trilyon TL'ye geriledi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) haftalık bülteninde yer alan bilgilere göre, kur korumalı TL mevduat ve katılma hesapları 2 trilyon 311,0 milyar TL'den 2 trilyon 303,7 milyar TL'ye geriledi.

Aynı haftada krediler 12 trilyon 363,4 milyar TL'den 12 trilyon 592,6 milyar TL'ye çıkarken, mevduat 15 trilyon 79,4 milyar TL'den 15 trilyon 324 milyar TL'ye yükseldi.

Tüketici kredileri 1 trilyon 578,1 milyar TL'den 1 trilyon 595,9 milyar TL'ye, bireysel kredi kartları 1 trilyon 311,7 milyar TL'den 1 trilyon 319,7 milyar TL'ye çıktı.

Takipteki alacaklar ise 195,6 milyar TL'den 195,3 milyar TL'ye geriledi.

Veriler 8 Mart ile biten haftayı kapsıyor.

Döviz mevduatı 5,7 milyar dolar arttı

Yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı bir haftada 5 milyar 696,60 milyon dolar artış gösterdi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından açıklanan verilere göre, bir önceki hafta 175 milyar 455,2 milyon dolar olan yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı 8 Mart ile sona eren haftada 181 milyar 151,80 milyon dolara geldi.

Gerçek kişilerin döviz mevduatları bir önceki haftaya göre 3 milyar 287,50 milyon dolar artarak 107 milyar 334,10 milyon dolar olurken, tüzel kişilerin döviz mevduatı 2 milyar 409,10 milyon dolar artarak 73 milyar 817,70 milyon dolara yükseldi.

Yurt içi yerleşiklerin parite etkisinden arındırılmış toplam yabancı para mevduatı 3 milyar 190 milyon dolar arttı. Parite etkisinden arındırıldığında gerçek kişilerin döviz mevduatları 1 milyar 283 milyon dolar yükselirken, tüzel kişilerin döviz mevduatları 1 milyar 906 milyon dolar artış gösterdi.

İngiliz bankadan Türkiye için 'enflasyon' tahmini

İngiltere merkezli dev banka HSBC, yerel seçimlerinden sonra politika değişikliği beklemediklerini bildirirken; 2024 yılı için büyüme ve enflasyon tahminini yukarı çekti.

HSBC bugün yayınladığı Türkiye raporunda, 31 Mart yerel seçimlerinden sonra büyük bir politika değişikliği beklemediklerini bildirdi. Ekonomide yumuşak inişin öncelik olmaya devam edeceğini öngören HSBC, "Bu da dengesizliklerin yavaş düzeleceği anlamına geliyor. Daha fazla sıkılaştırma ekonominin daha hızlı bir şekilde soğutulmasına yardımcı olacaktır, ancak daha kademeli bir yaklaşım beklemeye devam ediyoruz" dedi.

Türkiye ekonomisi için 2024 ve 2025 büyüme tahminlerini yüzde 2,5 ve 3,5'ten 3,1 ve 3,6'ya revize eden HSBC, 2024 sonu enflasyon tahminini de yüzde 47,9'dan 49,4'e çıkardı. 2025 sonu için enflasyon beklentisini yüzde 29 olarak korudu.

"Politika faizinin sabit kalmasını bekliyoruz"

Gösterge faiz oranının bu yıl yüzde 45'te sabit kalmasını bekleyen HSBC, "Baz senaryomuzun etrafındaki riskler hala daha fazla artışa meyilli. Enflasyon tahminlerimiz göz önüne alındığında, faiz indirimi için yalnızca 25 ilk çeyrekte itibaren alan görüyoruz" dedi.

HSBC'nin beklentilerini şöyle sıraladı: "2024-2025 yıllarında tahmini GSYH'nin yaklaşık yüzde 2,5'ine karşılık gelen ortalama 30 milyar dolar cari açık görmeye

devam ediyoruz. Geçen yilki politika değişikliğinden sonra finansman mevcudiyetinde belirgin bir iyileşme olsa da, riskler devam etmektedir. Bu yıl daha küçük bir mali açık bekliyoruz (GSYH'nin yüzde 6,5'ine karşılık daha önce yüzde 7,1). Bununla birlikte, yerel seçimlerden sonra vergi artışları, harcama kısıtlaması veya her ikisi yoluyla önemli bir mali konsolidasyon görmeyi beklemiyoruz.”

HSBC'nin değerlendirmeleri şöyle:

"Türkiye 31 Mart'ta yerel seçimlere gidiyor. Üç büyük şehir (İstanbul, Ankara ve İzmir) şu anda ana muhalefet partisi CHP tarafından kontrol edilmektedir. Son anketler İstanbul'da AKP ile CHP arasında yakın bir yarışa işaret ederken, Ankara ve İzmir'de muhalefet adayları önde görünüyor.

Bize sıkça yöneltilen sorulardan biri, yerel seçimlerde AKP'nin güçlü çıkmasının, politika yapıcılara yüksek enflasyon ve büyük iç ve dış açıklarla mücadele etmek için daha iddialı bir ekonomik istikrar programı uygulama alanı açıp açmayacağıdır. Daha fazla faiz artırımını ve daha sıkı bir mali duruş ihtiyacına katılmakla birlikte, Türk politika yapıcıların son yorumları, makro dengesizliklerin bir süre daha devam etmesi anlamına gelse bile, bir numaralı önceliklerinin ekonomiyi yumuşak bir zemine oturtmak olduğunu gösteriyor. Büyümenin iyi bir şekilde desteklenmesinin seçimler bittikten sonra da önemli bir husus olmaya devam edeceğini düşünüyoruz.

Bu raporda makro çerçevemizde küçük revizyonlar yapıyoruz, ancak birikmiş dengesizlikler için uzun bir ayarlama dönemi öngörmeye devam ediyoruz. Erken gevşeme veya daha geleneksel olmayan politika önlemlerine kısmi bir dönüş, son dönemdeki kazanımların bir kısmını riske atacaktır.

2024-2025 yıllarında tahmini GSYH'nin yaklaşık yüzde 2,5'ine karşılık gelen ortalama 30 milyar dolar cari açık görmeye devam ediyoruz. Geçen yilki politika değişikliğinden sonra finansman mevcudiyetinde belirgin bir iyileşme olsa da, riskler devam etmektedir.

Bu yıl daha küçük bir mali açık bekliyoruz (GSYH'nin yüzde 6,5'ine karşılık daha önce yüzde 7,1). Bununla birlikte, yerel seçimlerden sonra vergi artışları, harcama kısıtlaması veya her ikisi yoluyla önemli bir mali konsolidasyon görmeyi beklemiyoruz"

Enflasyonda kalıcı iyileşme gıda enflasyonuna bağlı

Prof.Dr. Burak ARZOVA

15 Mart 2024 Cuma

Şubat ayı TÜFE aylık yüzde 4,53 gelince moraller bozuldu. Piyasa beklentisi medyanda yüzde 3,8 civarındaydı. Böylece Ocak 2024 TÜFE verisi (yüzde 6,70) ile birlikte 2024 yılının ilk iki ayında yüzde 11,2'lik enflasyona ulaştık. Mart ayının da yüksek gelme ihtimalini dikkate alındığında yılsonu hedefi olan ortalamada yüzde 36 yıllık enflasyona ulaşmak çok daha zorlaştı.

Şimdi artık yeni söylem ortalama enflasyon (yüzde 36) olmasa da iyi ihtimalle bandın üst tarafına yakınsamış (yüzde 42) bir enflasyon ile karşılaşma ihtimalimiz. Mevcut koşulların devamı halinde üst bant bile geçilebilir.

Ocak ayı enflasyonunun temel belirleyicisi yüzde 5,19 artan Gıda ve Alkolsüz İçecekler Grubu olmuştu. Şubat enflasyonunda da durum değişmedi. Gıda ve alkolsüz içecekler grubunda aylık fiyat artışı yüzde 8,25 ile bir önceki aya kıyasla güçlendi ve yıllık enflasyon 1,41 puan artarak yüzde 71,12 seviyesinde gerçekleşti.

05.Mart 2024 tarihinde yayınlanan TCMB Şubat Ayı Fiyat Gelişmeleri Raporu'nda bu konuya özellikle dikkat çekildiğini gördük. Yıllık Tüketici Enflasyonuna katkılar bir önceki aya göre hizmette 1,05 puan, gıda da ise 0,90 puan. Önemsiz sayılmayacak kadar büyük iki etki hizmetler ve gıdadan geliyor.

Hizmetler kısmına baktığımızda bu sorunun sadece bizim değil, enflasyonla uzun zamandır mücadele eden ülkelerin de temel sorunu olduğunu görüyoruz.

Ancak Gıda'da durum böyle değil. Referans olarak alabileceğimiz Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü FAO rakamlarında tersine bir seyir görüyoruz.

FAO 245'ten fazla ülke ve bölge için gıda ve tarım verilerine erişim sağlıyor. FAO Gıda Fiyat Endeksi son 10 yıla baktığımızda 2014 yılında 115 olan endeks değerinin 2020 yılına kadar 100 değerinin altında seyrettiğini, 2021 yılında 125,8, 2022 yılında

15.03.24

144,7 değerine yükseldikten sonra 2023 yılında 124,7 endeks değerine ulaştığını görüyoruz. 2023 yılı genelinde yıl içerisinde küçük artışlar olsa da kademeli olarak 119,1 değerine gerilediğini ve en son 2024 yılı Ocak ayında ise 118,00 endeks değerinde gerçekleştiği görünmekte. 118 endeks değeri 2014 yılı endeks değerinin sadece 3 puan üzerinde.

Özetle dünya gıda fiyatlarında kronik hale gelmiş bir yükseliş söz konusu değil. FAO Gıda Fiyat Endeksi'nin geçtiğimiz yılı (2023) 2022'deki seviyesinin yaklaşık yüzde 10 altında kapattı. Ocak ayı FAO Bitkisel Yağ Fiyat Endeksindeki artışın sebepleri arasında 'Türkiye'den gelen artan ithalat talebi'nin de sayıldığını ve Türkiye'nin metne girdiğine şahit olduk.

Türkiye'de Gıda Enflasyonun temeli aslında arzın talebi karşılayamaması, üretimin yetersiz ve verimsiz olması. Bu nedenle geçtiğimiz yıl ve yıllarda sıklıkla ihracat kotalarına başvurulduğunu, ithalatın artan fiyatları dengelemek adına bir çözüm olarak düşünüldüğünü hep gördük ve yaşadık.

Türkiye'nin dördüncü çeyrek büyüme verileri de aslında arzın yetersiz olduğunu bize söylüyor.

Türkiye 2023 yılında yüzde 4,5 büyürken (son çeyrek büyümesi yüzde 4) faaliyetler bazında incelediğimizde tarım sektörü 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 0,2 küçülmüş. Ortalama büyümenin yüzde 4,5 olduğu ülkemizde tarım sektörü bırakın büyümeye katkı sağlamayı tam tersine büyümeden çalmış.

Tüm sektörler iyi ya da kötü büyürken tarım sektörünün neden daraldığı zaten çokça açıklanmasına karşılık yıllardır kalıcı çözümler üretmemek anlaşılabilir değil.

Herhangi bir konuda sorun yokmuş gibi davranmak sorunları çözmiyor maalesef

Aynı şeyler tarım için de geçerli. Üreticinin serzenişine kulak tıkamak ya da eyleme geçmemek zamanla sektör içerisindekileri sektörün dışına itiyor ve üretimi daha teknolojik, ölçek ekonomisinde yapacak sermaye sahiplerinin ya bu sektörden çıkmalarına ya da hiç girmemelerine neden olduğu gibi tekelleşmeyi, verimsizliği de beraberinde getiriyor.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 2024-2028 yılı Stratejik Planı önümüzde bir rehber olarak duruyor. Stratejik planda; artan hayvansal kökenli ürün ihtiyacı önemli tespitlerden biri. Yine stratejik plan içerisinde yer alan ve Politik (Political), Ekonomik (Economic), Sosyal (Social), Teknolojik (Technological), Çevresel (Environmental) ve Yasal (Legal) çevre analizini toplu halde sunan PESTLE analizinde; Hammaddeler ve girdi fiyatlarının hızlı artması, girdi fiyatlarının döviz kuru kaynaklı artışı, sektörün ekonomik cazibesinin eksikliği, atıl kalan tarım alanları, tarım sektöründe teknoloji transferinin yeterli düzeyde olmaması, bilgi ve iletişim teknolojilerinin maliyeti

15.03.24

nedeniyle kullanımlarının az olması, tarım ve gıda lojistiğindeki planlama eksikliği onlarca tehdit unsurundan bir kaçı olarak göze çarpıyor. Bunlara tarımda planlama eksikliğini de ekleyince arzın neden artmadığı sorusuna yanıtları da buluyoruz.

85 milyonluk koca bir ülkenin hem kendi vatandaşlarını hem kayıt altında olmayan göçmenleri hem turizm nedeniyle ülkemize gelen/gelecek misafirleri doyurup beslemesi hem de ihracata ürün yetiştirmesi mevcut üretim miktarıyla uyumlu gözüküyor.

Talep güçlü ve arz kısıtlı ise orada fiyatların artması kaçınılmaz oluyor. O zaman burada esas gereken arzı artırmak.

Acaba hükümette aynı şekilde mi düşünüyor diye baktığımız yer ise Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi. Bu komite 9 Aralık 2014 tarihinde kuruldu. Komite'nin sekreteryası 27 Aralık 2016 tarihinde Merkez Bankası'na devredildi.

17 Ocak 2024 tarihli Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi Toplantısına İlişkin Basın Duyurusunda; 'Ülkemizin hayvansal ve bitkisel ürünlerde tüketim talebini karşılayacak üretim ve stok seviyelerine sahip olduğu, gıda arz güvenliğini tehdit eden herhangi bir hususun bulunmadığı vurgulanmıştır.' paragrafını görünce bizim farklı bir dünyada yaşadığımıza iyice inandım. Bence bu paragraf talihsiz bir açıklama bütünü.

Sorunu çözmek için önce sorunun varlığını kabul etmek gerektiğini çokça söylüyoruz. Bana bu paragraf sorunun inkârı gibi geldi.

Bilakis Türkiye'nin tarımdaki en temel sorunu yetersiz üretim.

Stratejik plan yapmak zor ve meşakkatli bir iş. Ancak daha da zoru stratejik planı mevcut sorunlarla eş güdümlü olarak uygulamak.

Türkiye tarımda arz ve maliyet sorununu çözemediği takdirde enflasyonda kalıcı bir iyileşme beklemek hayal gibi duruyor.

15.03.24

Dokuz ayda bula bula ancak 4.8 milyar dolar bulmuşuz!

Alaattin AKTAŞ

15 Mart 2024 Cuma

Hani fellik fellik döviz arıyoruz desek yeridir. Biraz bulsak da elimiz bollaşsa ama yok, bulamıyoruz.

Sonuç da ortada, döviz bulamadığımız gibi bulabileceğimize dönük bir işaret de olmayınca kimse cebinde Türk parası tutmak istemiyor ve hemen herkes döviz hücüm ediyor.

Öyle bir duruma geldik ki, cebinde 50 doları, 100 doları olan bile “**Şu döviz bir artsa**” diye gözünü ekranlardan alamıyor.

Merkez Bankası da bir cepten diğer cebe aktara aktara döviz tutmaya, kasasına giren döviz de piyasaya sürerek kurun artmasını önlemeye çalışıyor.

Değirmen, dökme suyla, taşıma suyla şimdilik döndürülüyor. Öyle görünüyor ki seçime kadar da döndürülecek.

Döviz gelmiyor

2023 seçimlerinden sonra işbaşına gelen yeni ekonomi yönetimi bir ara ne kadar da iddialıydı!

Finans merkezlerine seyahatler birbirini izledi.

Yabancı yatırımcılar adeta sıraya girmişti...

Milyar dolarlar bizi bekliyordu...

Körfez'den mi, Londra'dan mı, artık nereden istersek döviz bulabilir hale gelmiştik...

Seyahat üstüne seyahatler yapıldı, sonuç?

15.03.24

Elde var sıfır değil ama Türkiye'nin ihtiyaçları dikkate alınca sıfırın biraz üstünde bir döviz girişi.

Geçen yılın haziran ayından 8 Mart'a kadar geçen dokuz ayı biraz aşkın bir süre... Ne kadar mı döviz bulabilmişiz; topu topu 4 milyar 793 milyon dolar!

Bozdur bozdur harca bile denilemeyecek bir para bu!

Bu dönemde hisse senedine net 2 milyar 685 milyon, devlet iç borçlanma senedine ise 2 milyar 108 milyon dolar gelmiş.

Hepi topu bu!

Nerede milyar dolarlar?

Yeni şeyler söylemek, yani yapmak lazım!

Mevlana'nın "**Dün dünde kaldı cancağızım, bugün yeni şeyler söylemek lazım**" dediği gibi, ekonomi yönetiminin de pek işe yaramadığı görülen ekonomi politikasında değişikliğe gitmesi, yeni şeyler söylemesi, yani yapması gerekiyor.

Tablo ortada ve hiç de iç açıcı değil çünkü ve yeni şeyler yapmamız kaçınılmaz...

Bugünden yarına döviz dengemizi kurabilecek durumda olmadığımıza göre yabancının döviz getirmesine bel bağladığımız tartışma götürmez bir gerçek.

Dolayısıyla yabancı ne istiyorsa yapmak durumundayız.

2023 seçiminden sonra faiz artırdık ama bunu adeta utangaç bir şekilde usul usul yapınca pek işe yaramadı. Neşteri kararlılıkla vurup sorunu çözmeye niyetlenemedik ve yara biraz da kendiliğinden iyileşsin istedik; ama olmadı.

Şimdi 31 Mart'la birlikte bir eşiği daha geride bırakacağız. Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in ne tür önlemleri ya da kararları ya da adımları kastederek söylediğini pek bilmiyorsak da seçimsiz uzunca bir dönem var önümüzde. Bu dönemi radikal bir takım adımlar atarak geçirmemiz söz konusu olabilecek mi dersiniz?

Yok yok, radikal adımlar derken yapısal reformları; örneğin hukuk reformunu, bu kapsamda en azından yargı kararlarının uygulanmasını ya da örneğin Merkez Bankası'nın gerçekten bağımsız çalışmasına olanak tanınmasını ve bir mevzuat değişikliğiyle bunun gösterilmesini kastediyor değilim. Bu alanlarda adım atılacağını hiç sanmıyorum.

Radikal adımlardan kastettiğim yurt içinde de yeterli bulunmayan, hele hele Türkiye'ye para getirmeyi düşünenlerin hiç cazip görmedikleri faiz acaba utangaç

15.03.24

tavırla küçük küçük oranlarda değil de bir anda piyasaları şöyle sarsıp kendine getirecek boyutta artırılır mı?

Yoksa tercih faizin değil de kurun artmasından yana mı kullanılır? Bunun tercih edileceğini sanmadığımı belirteyim.

Yarım milyar gitti

Ama kesin olan, seçimden sonra bir şeyler yapmak gerektiği. Bundan kaçış yok. Aksi halde yabancı yatırımcı 4-8 Mart günlerini kapsayan haftada olduğu gibi yarım milyar doları bir anda götürür. Söz konusu haftada yabancılar 293 milyon dolarlık hisse senedi ve 259 milyon dolarlık DİBS sattı. Bu tutarların fiyat ve kur hareketlerinden arındırılmış tutarlar olduğunu belirtelim.

Bu arada yabancıların elinde satabilecekleri pek fazla DİBS kalmamış olması bir teselli sayılır. Ama yabancılar hala yüklü miktarda hisse senedine sahip.

8 Mart itibarıyla yabancıların elinde 33.6 milyar dolarlık hisse senedi ve 2.4 milyar dolarlık DİBS bulunuyor.

Bu para neye yeter ki? (Milyon \$)

	H.senedi	DİBS	Toplam
Haziran	1.045	65	1.110
Temmuz	691	15	706
Ağustos	-378	10	-368
Eylül	28	464	493
Ekim	-391	-39	-430
Kasım	427	260	687
Aralık	1.514	1.271	2.786
Ocak	66	288	353
Şubat	49	88	137
1-8 Mart	-368	-314	-682
Toplam	2.685	2.108	4.793

Türkiye kömürde rekor kırıyor

Didem Eryar ÜNLÜ

15 Mart 2024 Cuma

Ember'in Türkiye Elektrik Görünümü Raporu'na göre, elektrik üretiminde kömürün payının yüzde 36'ya ulaşmasıyla Türkiye, Polonya'yı geride bırakarak Avrupa'da kömürden en çok elektrik üretimi yapan ikinci ülke oldu.

Enerji düşünce kuruluşu Ember'in yeni yayınlanan Türkiye Elektrik Görünümü başlıklı analizine göre, Türkiye'de kömürden elektrik üretimi 2023 yılında 118 TWh ile tarihi yüksek seviyeye ulaştı. Elektrik üretiminde kömürün payının yüzde 36'ya ulaşmasıyla Türkiye, Polonya'yı geride bırakarak Avrupa'da kömürden en çok elektrik üretimi yapan ikinci ülke oldu ve neredeyse Almanya'nın 121 TWh'lik değerini yakaladı.

Türkiye'de toplam elektrik üretimi içerisindeki ithal kömürün payı, tüm zamanların en yüksek değerlerine ulaştı. Kömürden elektrik üretiminde payı yüzde 60'a yükselen ithal kömüre 2023 yılında toplam 3,7 milyar dolar ödendi. Rusya, ithal kömür tedarikinde ilk sıradaki konumunu sağlamlaştırdı. Son on yılda ithal kömürden üretilen elektrik miktarı iki katına çıkarken, yerli kömürden elektrik üretimi ise yüzde 12 arttı.

AB'de kömürün payı yüzde 12'ye düştü, Türkiye'de yüzde 36'ya çıktı

Türkiye ve AB ülkeleri kömürden elektrik üretimi konusunda farklı doğrultuda hareket ediyor. 2013 yılında kömürün elektrik üretimindeki payı hem AB, hem de Türkiye'de yaklaşık olarak yüzde 25 olurken bugün bu pay AB'de yüzde 12'ye düşmüş, Türkiye'de ise yüzde 36'ya yükselmiş durumda.

Güneş enerjisinde Polonya ve Bulgaristan'ın gerisinde kaldı

2023'te güneş enerjisine 2 GW'lık ilave kapasitenin eklenmesiyle, Türkiye'de elektrik üretiminde güneş enerjisinin payı yüzde 5,7'e yükseldi. Güneş enerjisi, Haziran ayında Türkiye'de elektrik üretiminin yüzde 8'lik kısmını karşılayarak tüm zamanların en yüksek aylık değerine ulaştı. Avrupa'da güneşin elektrik üretimi payında yüzde 19 ile Yunanistan en üst sırada yer alırken, Polonya ve Bulgaristan'ın güneş enerjisinde Türkiye'den önde yer alması dikkat çekti. Rüzgar enerjisine ise Türkiye'de 2023'te 411 MW'lık kapasite eklendi. Bu kapasite yıldan yıla kurulumlarda son 13 yılın en

düşük değeri oldu. Bununla birlikte Türkiye’de ilk kez yıldan yıla rüzgardan elektrik üretimi düşüş gösterdi. Danimarka, rüzgardan elektrik üretiminde başı çekerken, yüzde 10,5’lik paya sahip Türkiye’yi, Avusturya (yüzde 12) ve Estonya (yüzde 11) 2023 yılında geride bıraktı.

Fosil bağımlılığı temiz enerji dönüşümünü yavaşlatıyor

Ember enerji analisti Bahadır Sercan Gümüş’ün yorumları şöyle: “Türkiye kömürden rekor elektrik üretimi gerçekleştirerek Avrupa’da en fazla kömür kaynaklı elektrik üretimi yapan ikinci ülke oldu. Mevcut gelişim dikkate alındığında Türkiye, 2025 yılında Almanya’yı geride bırakarak ilk sırayı alabilir. Elektrik üretiminde artan fosil yakıt bağımlılığı Türkiye’nin temiz enerji dönüşümü yolunda yavaşlamasına sebep oluyor. Türkiye’nin özellikle çatılarda bulunan güneş potansiyelini hayata geçirerek temiz enerji dönüşümüne ivme kazandırması gerekiyor.”

Ember Bölge Lideri Ufuk Alparıslan ise “Düşük güneş potansiyeline rağmen Polonya gibi bir kömür ülkesi bile güneşin elektrik üretimi payında Türkiye’yi geride bıraktı. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması’nın mali yükümlülüğü yaklaşırken ilerlememiz gereken doğrultunun ters yönünde hareket ediyoruz” diyor.

Elektrik üretiminde ithal kaynaklara bağımlılık artıyor

Türkiye’de elektrik üretiminde ithal kaynaklara olan bağımlılık 2023 yılında artmaya devam ederek yüzde 43 değerine yükseldi. Karbon emisyonlarının artmasına sebep olan fosil yakıt bağımlılığı, iklim hedeflerine ulaşılmasını da zora sokuyor. Türkiye son beş yılda rüzgar ve güneşe 11 GW ilave kapasite eklerken Avrupa’daki örnekler tek bir yılda bu kurulumun mümkün olduğunu gösteriyor. Yüksek güneş ve rüzgar enerjisi potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda Türkiye, ithal kömürde yaşanan yükseliş eğilimini tersine çevirebilir ve temiz enerji dönüşüm hedeflerine ulaşabilir.

Kredi ile konut almak hayal oluyor

Naki BAKIR

15 Mart 2024 Cuma

On yıl önce neredeyse satılan her 2 konuttan biri banka kredisi ile alınırken, bu oran 12'de 1'e indi. Toplam satışlarda kredi ile alınanların payı ocakşubat döneminde yüzde 8,5'e kadar düştü.

Mortgage sistemi sağlıklı işleyen ülkelerde konut piyasasında temel finansman kaynağı olan banka kredisi ile konut almak, Türkiye'de giderek hayal oluyor. Girdi maliyetlerine bağlı olarak konut satış fiyatları hızla yükselirken, aşırı yüksek faizler, tüketicilerin ödeme imkânı bulunmayan aylık taksitler nedeniyle banka kredisi ile satışların dip seviyeye indiği görülüyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı verilere göre Türkiye genelinde toplam konut satışları içinde banka kredisi ile alınanların (ipotekli) payı 12'de 1'e kadar düştü. Ocak ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 17,8 düşüş gösteren konut satışları şubatta göre yüzde 17,3'lük bir artışla 93 bin 902 adet oldu.

Satılan konutlar içinde kredi ile alınanların yıllara ve aylara göre payı (%)												
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ocak	41,8	36,6	38,5	31,4	37,7	29,6	9,0	37,2	15,2	20,6	16,6	7,4
Şubat	42,0	29,1	38,9	29,9	38,1	29,1	11,3	36,8	18,1	20,4	21,7	9,4
Mart	42,7	27,9	39,1	33,1	39,1	29,6	21,7	39,9	19,6	22,6	24,0	
Nisan	42,8	28,0	38,6	31,4	37,9	27,1	23,4	39,9	18,3	24,1	25,4	
Mayıs	43,8	32,9	37,2	30,9	35,8	30,8	16,2	36,3	17,8	23,9	24,3	
Haziran	45,4	34,5	36,6	34,3	36,1	39,9	11,9	53,4	21,4	27,0	16,1	
Temmuz	43,2	36,3	31,8	29,2	33,3	24,5	12,8	57,0	19,1	20,4	13,3	
Ağustos	37,4	33,5	32,0	31,8	32,2	12,1	30,9	44,6	19,4	18,0	13,4	
Eylül	37,0	37,3	31,0	38,6	28,9	8,9	39,4	26,0	20,2	15,0	8,2	
Ekim	34,5	36,0	26,9	36,9	31,4	5,5	35,3	21,4	20,4	12,9	5,9	
Kasım	35,6	35,6	26,9	36,9	30,4	5,9	31,7	21,7	22,0	14,1	5,6	
Aralık	31,4	32,0	28,2	34,4	25,6	5,2	24,9	13,8	20,0	10,5	4,4	
Yıllık	39,8	33,4	33,7	33,5	33,6	20,1	24,7	38,2	19,7	18,9	14,5	8,5

15.03.24

Ancak bu artış banka kredisi dışındaki finansman yöntemleri ile yapılan satışlardan kaynaklandı. "Diğer" konut satışlarının yüzde 35,7 artışla 85 bin 75 adede yükseldiği şubat ayında, banka kredisi ile satılan konutların sayısı ise yüzde 49,1 oranında düşerek 8 bin 827'ye geriledi.

Böylece, yılın ilk iki ayında diğer satışlar yüzde 10,6'lık artışla 159 bin 468 adede ulaşırken, kredi ile satılanlar yüzde 56,1 oranındaki sert düşüşle 14 bin 742 adede geriledi; toplam satışlar da 174 bin 210 adetle geçen yılın aynı dönemindekinin yüzde 2 altında kaldı. Toplam satışlarda banka kredisi ile alınanların geçen yıl şubatta yüzde 21,7 olan payı bu yıl aynı ayda yüzde 9,4'e düştü. İpotekli satışların toplamdaki payı ocak-şubat dönemleri itibarıyla da yüzde 18,9'dan yüzde 8,5'e geriledi.

Konutta ilk el satışlar şubat ayında yüzde 21,8 artışla 23 bin 476, ocak-şubat döneminde de yüzde 5,6 artışla 51 bin 8 adet oldu. İkinci el satışlar ise şubatta yüzde 15,5 artışla 56 bin 555 adet olmakla birlikte, ocak-şubat dönemi itibarıyla 126 bin 731 adetle geçen yılın eş dönemindekinin yüzde 5 altında kaldı.

Konut satışları (Adet)						
	Şubat			Ocak-Şubat		
	2023	2024	Değ. %	2023	2024	Değ. %
Satış şekline göre	80.031	93.902	17,3	177.739	174.210	-2,0
-İpotekli	14.357	8.827	-38,5	33.560	14.742	-56,1
-Diğer	62.674	85.075	35,7	144.179	159.468	10,6
Satış durumuna göre	80.031	93.902	17,3	177.739	174.210	-2,0
-İlk el	23.476	28.594	21,8	51.008	53.857	5,6
-İkinci el	56.555	65.308	15,5	126.731	120.353	-5,0

Yıllara göre konut satışları (Adet)					
	Kredili	Pay (%)	Diğer	Pay (%)	Toplam
2013	460.112	39,8	697.078	60,2	1.157.190
2014	389.689	33,4	775.692	66,6	1.165.381
2015	434.388	33,7	854.932	66,3	1.289.320
2016	449.508	33,5	891.945	66,5	1.341.453
2017	473.099	33,6	936.215	66,4	1.409.314
2018	276.820	20,1	1.098.578	79,9	1.375.398
2019	332.508	24,7	1.016.221	75,3	1.348.729
2020	573.337	38,2	925.979	61,8	1.499.316
2021	294.530	19,7	1.197.326	80,3	1.491.856
2022	280.320	18,9	1.205.302	81,1	1.485.622
2023	177.748	14,5	1.048.178	85,5	1.225.926
2024 (2 ay)	14.742	8,5	159.468	91,5	174.210

Krediyle satışta son 3 yılda sert düşüş

Banka kredisi ile satılan konut sayısı 2020 yılında 573 bin 337 adetle yıllık bazda tarihi zirveye ulaşmıştı. Ancak izleyen dönemde hızla düşen sayı 2021'de 294 bin 530'a, 2023'te 177 bin 748 adede indi. Bu yılın ilk iki ayında da bu düşüş trendi devam etti. 2020 yılında 1,5 milyona yaklaşan toplam konut satışları da kredili satışlardaki düşüş paralelinde azalarak 2023 yılında 1 milyon 225 bin 926 adede kadar geriledi, bu yıl ilk iki ayda da 174 bin dolayında kaldı.

On yıl önce yüzde 40'ı krediyle satılıyordu

2013 yılında Türkiye'de satılan her 100 konuttan yaklaşık 40 adedi banka kredisi ile alınıyordu. 2014-2017 döneminde yaklaşık üçte bir dolayında seyreden bu oran, 2018'de beşte bir düzeyine geriledi.

2019'da 100 konut içinde 25'e, 2020'de 38'e yükselen bu oran kredi koşullarının giderek ağırlaştığı, kredi kullanımının zorlaştığı izleyen dönemde yeniden düşerek 2021'de yüzde 20'nin altına, 2022'de yüzde 18,9'a, 2023'te yüzde 14,5'e ve bu yıl ilk iki ay itibarıyla yüzde 8,5'e kadar düştü. Bu yıl ilk iki ayda satılan konutlarda banka kredisi ile alınanların oranı yaklaşık 12'de bire indi.

Bu kredi koşulları ve maliyetlerle zor

Türkiye'de yıllık yeni konut ihtiyacı 1 milyon dolayında bulunurken yıllık konut üretiminin 2023'te 600 bin dolayında kaldığı dikkati çekiyor. İnşaat maliyetlerindeki hızlı artışlar, firmaların konut üretimini baskılamakta, girdi maliyetlerindeki artış paralelinde yükselen satış fiyatları ve zorlaşan kredi koşulları tüketicilerin alım imkanını daraltıyor.

Son iki üç yılda aşırı artan maliyetlere bağlı olarak yeni konutlarda ortalama metrekare maliyeti 30 bin TL'ye, buna göre 100 metrekarelik bir dairede 3 milyon TL'ye ulaşmış bulunuyor. Sürekli artan maliyetler karşısında satıcı firmalar fiyat belirlemede zorlanırken, belirlenen fiyata karşılık alıcı bulmak da zorlaşıyor. Yatırım dışında ihtiyaç için konut almak isteyenlerin önündeki en büyük engeli, yüksek faiz oranları oluşturuyor.

Bankaların konut kredisine uyguladığı aylık faiz oranları yüzde 3'ün üzerine çıkmış bulunuyor. Bu faiz oranlarıyla alınacak 1 milyon liralık kredinin 10 yıllık bir geri ödeme planında bankaya geri ödemesi bunun yaklaşık dört katına ulaşıyor. Yüksek satış fiyatları ve aşırı ağır kredi geri ödeme koşulları konut talebini baskılıyor, piyasayı daraltıyor.

Firmalardan alternatif finansman yöntemleri

Şubat ayı verileri rekor düzeylere gelen kiralar karşısında yurttaşların konut alımına daha fazla yöneldiğini gösteriyor. Ancak talepteki kıpırdanmaya rağmen kredili satışlarda sert düşüşün devam ettiği; satışların büyük bölümünü ilk el konutlar ve varlıklı kesimin peşin alımlarının oluşturduğu görülüyor. Bu da konut satışlarının daha çok inşaat firmalarının sunduğu uygun finansman yöntemleri sayesinde ilerlediğini gösteriyor.

Bankacılık sektörünün konut piyasasını fonlama yeteneği alabildiğine gerilerken, konut üreticileri, alıcılara çeşitli finansman kolaylıkları ve alternatif ödeme şekilleri sunarak sektördeki devridaimi sağlıyor. Uzmanlar, konut satışlarında istikrarlı artış ivmesi sağlanması, konut üretiminin artması, iktisaden alt ve orta kesimin talebinin karşılanabilmesi için kredi faiz oranlarının ilk etapta yüzde 2 bandının altına inmesi gerektiğini ifade ediyor.

En çok satış İstanbul'da

Şubat ayında toplam konut satışlarında İstanbul 16 bin 344 konut satışı ve yüzde 17,4 ile en yüksek paya sahip oldu. İstanbul'da satışlar geçen yılın aynı ayına göre yüzde 9,1 arttı. Ancak ildeki satışların sadece 1.683 adedinin banka kredisi ile alındığı belirlendi.

Aylık satış sayısında İstanbul'u 8 bin 300 adet ve yüzde 8,8 payla Ankara, 5 bin 168 adet ve yüzde 5,5 payla İzmir izledi. Daha sonra 5 bin 28 adetle Antalya, 3 bin 708'le Bursa, 2 bin 732 ile Mersin, 2 bin 634'le Gaziantep, 2 bin 299'la Tekirdağ, 2 bin 237 ile Kocaeli ve 2 bin 215 adetle Konya geldi. Konut satış sayısının en az olduğu iller sırasıyla; sadece 18 adetle Ardahan, 45 adetle Tunceli ve 51 adetle Bayburt oldu.

Yabancı alımlarında da sert düşüş

Yabancılara yapılan konut satışları şubat ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 44,9 düşüşle bin 846 adete geriledi. Yabancılara yapılan konut satışlarının toplamdaki payı yüzde 2 oldu.

Geçen yılın şubat ayında yabancılar Türkiye'den 3 bin 350 konut satın almış, bunun toplam satışlardaki payı yüzde 4,1 olmuştu. İllere göre yabancılara yapılan konut satışlarında ilk sırayı 691 adetle İstanbul aldı. İstanbul'u 659 konutla Antalya ve 151 konutla Mersin izledi. Ocakşubat dönemi itibarıyla yabancılara satılan konut sayısı da yüzde 48'lik düşüşle 3 bin 907 adede geriledi.

Bunun da 1.406'sı Antalya, 1.401 adedi İstanbul, 362 adedi de Mersin olmak üzere tamamına yakını üç ilde satıldı. İlk iki ayda satılan konutların 950 adetle en büyük bölümünü Ruslar aldı. Satış sayısında Rusları 408 konutla İran, 232 konutla Ukrayna, 211 konutla Irak, 178 adetle Kazakistan ve 164 adetle Almanya uyruklu yabancılar izledi.

Taylandlı dünya devinden Türkiye’de bir satış daha

Kerim ÜLKER

15 Mart 2024 Cuma

Dünyanın en büyük piliç üreticilerinden biri Taylandlı CP. Türkiye’ye 1980’li yıllarda adım atan ve o dönem 30 kişiyle işe başlayan Taylandlı dev, ilk olarak 1986 yılında İnegöl’de kurduğu ilk yem fabrikası ile “CP Standart Gıda San. Ve Tic. A.Ş “ olarak Türkiye’ de faaliyetlerine başladı.

Türkiye’ye o günden bu yana 100 milyon doları aşan yatırım yapan Taylandlı dev, yıllık 1 milyon 200 bin tonun üzerinde de yem üretiyor. Bin 200’den fazla çalışanı olan şirket, geçtiğimiz ay önemli bir satışa imza attı. 2010 yılında hatırlayacağınız üzere CP, 40 bin metrekare alana 19 milyon dolarlık yatırım CP Bilecik İleri İşlenmiş Ürünler fabrikasını kurmuştu. Ocak ayında işte o tesisi CP, Aspiliç’e 30 milyon dolara satma kararı almıştı.

Kuruluşu 1998’e dayanan Aspiliç, bu tesisi alarak 2023 yılında 80 bin ton olan piliç eti üretimini 2024 yılı sonunda yeni fabrikalarla beraber 110 bin ton piliç eti ve 20 bin ton ileri işlenmiş et ürüne çıkartmayı planlıyor. Taylandlı CP, Bilecik’in ardından yeniden varlık satışına karar verdi. Resmi kurumlara yapılan başvuruyla Şenpiliç, Taylandlı CP Standart Gıda ve Sanayi Anonim Şirketi’ne ait bazı taşınmazları devralma kararı aldı.

Resmi izinler verilmediği için belirtilen taşınmazlar ön mutabakat anlaşması gereği gizli tutuluyor. Ancak Taylandlı devin 3 ay arayla Türkiye’de varlık satışına ikinci işlemle devam etmesi beyaz et sektöründe yeniden şartların değişeceğini gösteriyor. CP’nin Türkiye’de Turgutlu, Ankara, Hendek, Hayrabolu ve Tarsus’ta yem fabrikaları, Turgutlu, Osmaneli ve İnegöl’de kesimhaneleri bulunuyor.

Matlı, Keskinoglu’nu Şenpiliç, Köytür’ü almıştı

Türkiye’de beyaz et sektörü en hareketli gıda şirketlerini barındırıyor. Dünyaca ünlü piliç şirketlerinden Brezilyalı BRF’nin Banvit’i almasıyla küresel oyuncuların da

15.03.24

sektöre girdiği beyaz et üretiminde son olarak Bursalı Matlı Holding önemli bir satın alma yapmıştı.

Geçen yıl nisan ayında gerçekleşen işlemle Matlı Holding, sektörün en güçlü markalarından Keskinöğlü'nu satın almıştı. Yine aynı ay içerisinde Köytür markasının sahibi YEMSEL Tavukçuluk Hayvancılık Yem Hammaddeleri San. ve Tic. AŞ'nin hisselerinin tamamı, Şenpiliç Gıda Sanayi'ye devredilmişti.

37 milyar dolar serveti, 455 bin çalışanı var

Yaklaşık 37 milyar dolarlık servetiyle Tayland'ın en zengini olan Chearavanont ailesi tarafından yönetilen CP'nin açılımı Charoen Pokphand olarak biliniyor. Tayland'ın en büyük özel şirketi olan CP, 13 farklı iş grubunu kapsayan şirketlerinde 21 ülkede yatırımı bulunuyor.

Şirketin birlikte çalıştığı 7-Eleven'in 12 binden fazla mağazası yine aileye ait. Telekomünikasyon sektöründe CP Group'un bağlı kuruluşu True Group, 25 milyondan fazla mobil müşterisiyle Güneydoğu Asya'nın en büyük telekomünikasyon şirketlerinden biri. CP'nin toplam çalışan sayısı 455 bin. CP, beyaz eşya işinde dünyanın en büyüğü olarak biliniyor.

Abdulkadir Selvi

Hilmi Başkan Ferrero savaşını kazandı

ORDU Büyükşehir Belediye Başkanı Hilmi Güler, fındığı düşük fiyattan alıp, fındık üreticisini zarara uğrattığı gerekesiye İtalyan Ferrero firmasına karşı savaş başlatmıştı.

Başkan Hilmi Güler'in bu mücadelesini 22 Ağustos 2022 tarihli Hürriyet'te "Ordu belediye Başkanı Hilmi Güler: Fındık için savaşacağım" diye maņsetten duyurmuştuk. Karadeniz'deki fındık üreticisini sevindirecek bir gelişme yaşandı. Ordu Büyükşehir Belediye Başkanı Hilmi Güler, Ferrero firmasına karşı verdiği mücadeleyi kazandı.

FİYATLARI DÜŐÜRDÜ

Ferrero hakkında 2022 tarihinde soruşturma aan Rekabet Kurulu firmanın alım gücünü kullanarak fındık alım fiyatlarının düşmesine neden olduğu sonucuna vardı. Ferrero firması Rekabet Kurulu'na Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından açıklanan fındık taban fiyatının altında alım yapmayacağı yönünde taahhütte bulundu.

İtalyan firma bunu kamuoyuna açıklayacak. Ferrero firması Nutella, Kinder, Ferrero, Rocher ve Raffaello rnlerinin reticisi.

SAVAŞACAĞIM DEMİŞTİ

Ordu Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Hilmi Güler, Ordu'nun fındığı için savaşacağını belirterek, "Fındığı birkaç spekülâtörün insafına bırakamayız. Buna yeni bir boyut kazandıracak çalışmalar içindeyiz" demişti.

SÖZÜNÜ TUTTU

Bu aslında sadece Ordu için değil Karadeniz'deki tüm fındık üreticileri için verilen bir savaştı. Hilmi Güler sözünü tutup, Ferrero firmasının rekabet koşullarını ihlal ettiği ve düşük fiyatla alım yaparak fındık üreticisini zarara uğrattığı gerekçesiyle Rekabet Kurulu'na şikâyette bulunmuştu.

ÇEAŞ VE KEPEZ MÜCADELESİ

Enerji Bakanlığı döneminde Uzan'lara karşı Kepez ve ÇEAŞ soruşturmasını açan Hilmi Güler, İtalyan Ferrero firmasının üreticinin elinden fındığı düşük fiyatla almanın önüne geçmek için farklı bir yöntem kullanmış. Ordu Büyükşehir Belediyesi, bünyesinde bulunan Tarım Şirketi üzerinden fındık üretimi yapıyor. Ordu Büyükşehir Belediyesi ile birlikte fındık üreticisi bazı firmalar, Ferrero firmasının alım gücünü kötüye kullanarak fındık fiyatlarının düşmesine neden olduğu iddiasıyla Rekabet Kurulu'na başvuruda bulundu.

MONOPSONİ YÖNTEMİ

Böylece Ferrero firmasının piyasada “monopsoni” işlemi yaptığını savundular. Monopsoni yöntemi, firmanın alım gücünü kötüye kullanarak açıklanan taban fiyatın da altında alım yapması anlamına geliyor.

TESPİT EDİLDİ

Rekabet Kurulu, soruşturma sonucunda Ferrero firmasının, “monopsoni” yöntemiyle piyasayı domine ettiği sonucuna varıyor. Bunun üzerine Ferrero firması cezai yaptırımdan kurtulmak için resmi olarak ilan edilen fındık taban fiyatlarının altında bir alım yapmayacağı yönünde Rekabet Kurumu’na taahhütte bulundu. Ferrero’nun bunu kamuoyuna açıklaması bekleniyor.

DEVİRİM GİBİ BİR KARAR

Ordu Büyükşehir Belediye Başkanı Hilmi Güler, kararın başta Ordu olmak üzere fındık üreticisinin mağduriyetinin önüne geçeceğini belirtti.

REKABET KURULU AÇIKLAMASI

Hilmi Güler “Fındık üreticisinin emeğini koruma adına bu devrim gibi bir karar. Söz verdiğimiz üzere mücadele ettik ve Fındık üreticisinin hakkının yenilmesinin önüne geçtik” dedi.

Rekabet Kurulu’nun resmi internet sitesinde yer alan 14 Mart tarihli açıklamada, “Ferrero Soruşturmasındaki Rekabetçi Endişelere Son” denildi. Açıklamada şu bilgilere yer verildi: “Ferrero Fındık İthalat İhracat ve Tic. AŞ hakkında yürütülen soruşturma Ferrero tarafından getirilen ve Rekabet Kurulu tarafından kabul edilen rekabetçi endişeleri gideren taahhütlerle sona erdirilmiştir.”

KULLANDIĞI YÖNTEMLER

- 1- Ferrero firması fındık piyasasında kartel oluşturmak için fındık üreticisine önceden ödeme yaparak ucuza kapatıyor.
- 2- Bölgede “alivre” denilen sistemle fındık üreticisine önceden ödeme yapıyor, ürünü aldıktan sonra nihai olarak hesaplaşıyorlar.
- 3- Kaliteli fındığı alıp kendi ürününde kullanan ya da ihraç eden firmalar, düşük kaliteli fındığı ise depolayıp yüksek fiyattan piyasaya sürüyor

FERRERO TAAHHÜTTE BULUNDU

TMO’dan sonra en büyük fındık alıcısı olan Ferrero firması Cumhurbaşkanı Erdoğan fındık taban fiyatını açıkladıktan 33 gün sonra fiyat açıklayarak fiyatların düşmesine neden oluyordu. Ferrero firması artık bunu

15.03.24

yapamayacak. Çünkü firma Rekabet Kurulu'na düşük fiyatla alım yaparak fındık üreticisini mağdur etmeyeceği yönünde yazılı taahhütte bulundu.

KARAR NE SAĞLAYACAK

1- Bu kararla birlikte milyonlarca fındık üreticisinin mağduriyetinin önüne geçilecek. Çünkü Ferrero firması, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından açıklanacak fındık taban fiyatlarının altında bir fiyat veremeyecek.

2- Fındık kırma firmalarında çalışan 14 bin kadının işsiz kalmasının önüne geçildi.

3- Rekabet Kurumu'na Cumhurbaşkanı'nın açıkladığı fiyatın altında alım yapmayacağı taahhüdünde bulunan Ferrero firması bunu ayrıca kamuoyuna açıklayacak.

4- Firma kabuklu fındık alım fiyatlarında rekabet kurallarını ihlal etmemeye dikkat edecek.

Esfender KORKMAZ

Türklüğün beka sorunu olur mu?

Cumhur İttifakı, 2019 yerel seçimlerini “**beke seçimi**” olarak nitelemişti... Siyasi İktidar ve MHP, miting meydanlarında muhalefetin seçimi kazanmasının “**beke sorunu**” olduğunu dillendirdi.

Dünyada hiçbir ülke hiçbir devlet beke sorunu var demez. Türkiye’de de hiçbir iktidar Cumhur İttifakı’na kadar demedi. Kimse de Türkiye’nin bölünmesini istemez. Beke sorunu ancak başka bir devletin ülkeyi işgali ile oluşur. AKP ve MHP’nin beke sorunu var demesi millî değerlerimizin seçim yolunda harcanması demektir.

Türkiye’nin beke sorunu olamaz ve fakat 10 milyonu aşan ve ne olduğu net olarak anlaşılmayan Suriyeli ve Afganlılar ile ümmetçiler Türklüğün bekası için ağır bir tehdit oluşturuyorlar.

Birkaç gün önce; bir vatandaşımız polisin kendinden önce plakasız ve evraksız geçen Suriyelilere ceza yazmayıp serbest bırakmasına ve kendisine egzoz cezası yazmasına tepki olarak arabasının camlarını kırdı.

Maruz kaldığı olay hakkında tepkilerini ifade eden ve videoyu çeken kişiler, “**Kendi ülkemizde mülteci kadar değerimiz yok**” dediler.

2015 Türkiye-AB mülteci anlaşmasında; “*AB, 3 milyar avro ek kaynak vermeyi kabul etmiştir Finansman ihtiyacı ve finansmanın doğası, gelişen olayların ışığı altında yeniden gözden geçirilecektir. Türkiye 2,2 milyonun üzerinde Suriyeliye ev sahipliği yaptığı ve 8 milyar dolar harcadığı için, AB, Türkiye-AB iş birliği çerçevesinde bu yükü paylaşmasının önemini altını çizmektedir.*” deniliyor.

18 Mart 2016 tarihli Türkiye-AB zirvesi bildirisinde ise, “*Türkiye’nin iş gücü piyasasını geçici koruma altında bulunan Suriyelilere açması*” gereğini vurguluyor. Hemen arkasından “*Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü ortaklığında yürütülen çalışmalar kapsamında Suriyeli kaçak işçilere teşvik verildiği*” açıklanıyor.

15.03.24

Yine aynı zirvede Türkiye, “*Türkiye’den Yunanistan’a geçen tüm göçmenlerin hızlı bir şekilde geri kabul edilmesi ve Türk karasularında yakalanan düzensiz göçmenlerin geri alınması hususunda mutabakatını bildirmiştir.*” deniliyor.

Ama bütün bu maliyetlere rağmen AB, Türk vatandaşlarına vize vermiyor.

Ey Türk vatandaşları, bu anlaşmalar ve bu tablo Türkiye’nin itibarını düşürmüyor mu? Bir milletin itibarının göstergesi; lüks, şatafat ve saraylar mıdır? Yoksa dünyada tavizsiz dik duruşu mudur?

Halk bu gerçeği görüyor ve fakat adım atmaya gelince atmıyor. Bu sorunu siyasi tercihlerine yansıtıyor.

Kadir Has Üniversitesi Türkiye eğilimleri araştırması 2021 anket sonuçlarına göre;

*Halkın yüzde 71,6’sı Suriyelilerin millî kimliğimize zarar verdiklerine inanıyor.

*Halkın yüzde 80,7’si “göçmen alımına son verilmeli” diyor.

*Halkın yüzde 79,4’ü de mevcut göçmenlerin geri gönderilmesini istiyor.

Metropoll, Mart 2022 anketinde mülteciler geri dönsün mü sorusuna;

*AKP’lilerin yüzde 84’5’i dönsün, yüzde 7,5’i dönmesin,

*MHP’lilerin yüzde 62,3’ü dönsün, yüzde 35,8’i dönmesin diyor. (Dikkat edersek MHP’nin adında Milliyetçi sözü var.)

Dünyada mülteciler için mülteci kampları vardır. Türkiye’de Suriyelilerin yalnızca yüzde 2’si kamplarda yaşıyor. Diğerleri şehirlerde yaşıyor. Bu durum kontrolü sorunlu hâle getiriyor.

Kilis, Hatay gibi şehirlerde yaşayan Suriyelilerin nüfusa oranının büyüklüğü şehirlerin yönetimini zorlaştırıyor. Hatay valisi iddiaları düzeltirken bile “*Suriyelilerin Hatay nüfusuna oranı yüzde 20’dir*” diyor.

Öte yandan Türkiye’nin yaş ortalaması 33.1 olurken, kayıtlı Suriyelilerin yaş ortalaması 22.6’dır.

TÜİK verilerine göre 2022 de Türkiye’de doğurganlık hızı yüzde 1,62 oldu. Buna karşılık Türkiye’deki Suriyeli kadınların doğurganlık hızı yüzde 5,3’tür.

Çok değil elli yıl sonra Türkiye’nin demografik yapısı için riskin ne kadar büyük olduğu anlaşılıyor mu?

15.03.24

10 milyon yabancının işimizi ve ekmeğimizi elimizden almasına ses çıkarmıyoruz, ama kimliğimizin elimizden gitmesine, millî ve kültürel değerlerimizin yok olmasına kayıtsız kalmak, Türklüğü yok etme projesine katılmak demektir.

Ozan Gündoğdu

Kartı sınırlamak kime zarar verir?

İktidar kredi kartlarına sınırlamalar getirerek ya da nakit avansı yasaklayarak sözüm ona enflasyonu düşürme hayalleri kuruyor. Halbuki bu, hayatta kalma mücadelesi veren kesimlere büyük darbe vuruyor.

14 Mayıs Seçimleri'nin ardından politika faizinin yüzde 8,5'ten yüzde 45 düzeyine çekilmesi enflasyonu dizginleyemedi. 2024'ün ilk çeyreğine seçim ekonomisinin damga vurması, enflasyonu düşürme programını da akamete uğrattı. Gelişmeler seçimden sonra kemer sıkma politikasının sertleşeceğini gösteriyor. Ekonomi yönetiminin hedefinde ise bireysel kredi kartları var. Henüz resmi düzenleme yapılmadı ancak bankalar şimdiden kredi kartlarından nakit avansa sınırlama getirmeye başladı. Kimi bankalar ise tümüyle nakit avans vermeme yolunu seçti. Seçimden sonra kredi kartlarında taksit seçeneğinin tümüyle ortadan kaldırılacağı konuşuluyor.

Peki tüm bu önlemler kimin kemerini sıkıyor? Bankalararası Kart Merkezi'nin ve Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi'nin verilerinden hareketle, Türkiye'de kredi kartlarının fonksiyonuna daha yakından bakalım.

KREDİ KARTLARINA İLGİ YOKSULLUKLA İLİNTİLİ

5 yıl geriye gidelim... 2019 yılının ocak ayında. O tarih itibariyle Türkiye'de 66 milyon 137 bin adet kredi kartı bulunuyor. Bu kadar kredi kartıyla 2019'un ocak ayında 326 milyon 886 bin kez alışveriş yapılmış. Kimi marketten ihtiyacını gidermiş, kimi mobilyasını yenilemiş, kimi çocuğuna bilgisayar almış. İrili ufaklı alışverişlerde 327 milyon kez kredi kartı kullanmışız.

Fakat, son 5 yıl, toplumun kredi kartıyla olan ilişkisini de etkilemiş. Araya pandeminin girmesiyle birlikte e-ticaret artmış. Enflasyonla birlikte nakit sistemi bozulmuş, nakit taşımak yerine kredi kartları daha kullanışlı hale gelmiş. Bu kullanışlı halde temassız ödeme gibi seçeneklerin etkisini de atlamamak gerekir. Fakat tüm bunlar, verileri açıklamaya yetmiyor. Türkiye'nin kredi kartlarıyla kurduğu ilişkiyi belirleyen temel dinamik ne pandemi ne nakit sistemindeki bozulma ne de temassız ödeme kolaylığı. Bunlar etkileyici olmakla beraber temel dinamik yoksullaşma...

15.03.24

Verileri takip etmeye devam edelim. 5 yıl önce, 2019'un ocak ayında yaklaşık olarak 66 milyon kredi kartıyla 327 milyon kez alışveriş yapmışız. Peki, 2024'ün ocak ayında durum ne? Kredi kartı adedimiz 119 milyona yükselmiş. Son 5 yılda 67 milyon kredi kartına 52 milyon daha eklenmiş. Daha çarpıcı olan ise alışveriş adetleri... 5 yıl önce bir ayda 327 milyon kez kullandığımız kredi kartlarını, bu yılın ocak ayında 768 milyon 313 bin kez kullanmışız.

“Tüm bu verilerin yoksullaşmayla ilgisi yok” denebilir. Gerçekten de pandeminin etkileri etkilemesi, enflasyon nedeniyle nakit taşımanın zorlukları, bunun yanında temassız ödeme kolaylıkları kredi kartı kullanımını artırması muhtemel gelişmeler. O halde bir de kredi kartından yapılan nakit çekimlere bakalım.

KREDİ KARTINDAN NAKİT PARAYI KİM ÇEKER?

Kredi kartından ne zaman nakit para çekilir? Aylık faizi yüzde 4'ün üzerinde olan, en çok 3 ay içinde ödenmesi gereken bir paradan bahsediyoruz. “Kişinin banka hesabında para olsa, böyle bir maliyete katlanarak kredi kartından nakit çekmeye çalışmaz” desek yanlış bir yorum yapmamış oluruz. Peki kredi kartından ne kadar nakit para çekiyoruz?

5 yıl önce, 2019'un ocak ayında, 8 milyon 660 bin kez kredi kartlarından nakit avans çekmişiz. Bu yılın ocak ayında bu sayı tüm zamanların rekorunu kırarak 23 milyon 661 bine yükselmiş. 5 yıl önceye göre nakit çekim adedi yüzde 173 artmış. Banka hesabında parası olan bir kişi, aylık yüzde 4'e varan faiz oranıyla nakit çekmeyeceğine göre, nakit avanstaki bu artışın “ihtiyaçtan” kaynaklandığını söylemek gerekir.

Peki, banka hesaplarında gerçekten para yok mu? Bu veriyi de teyit etmek gerekir. Milyonlarca banka hesabının içinde hiç para yok ama bu veri bize hakikati göstermeyecektir. Çünkü Türkiye'de banka hesabı açtırmak çok kolay.

BANKA HESABI EKSIYE DÜŞENLER YALNIZ DEĞİL

O halde, içinde hiç para olmayan pasif hesaplarla kafamızı karıştırmak yerine, eksiye düşmüş aktif hesaplara odaklanmakta fayda var. Eksiye düşmek, kredili mevduat hesabı kullanmak anlamına geliyor. Kişinin banka hesabında hiç para yoksa bu kişi bankasından kredili mevduat hesabı talep edip hesabını eksiye düşürebiliyor. Tıpkı kredi kartından nakit avans çekmek gibi, kredili mevduat hesabı da bu haliyle ihtiyaç halinde kullanılıyor.

2024'ün ocak ayı itibarıyla kredili mevduat hesabı bakiyemiz 181 milyar TL'ye ulaşmış durumda. Bir başka ifadeyle, hepimizin eksi bakiyeleri toplansa, 181 milyar TL eksideyiz demek gerekir. Geçen yıl ocak ayında 81 milyar TL eksideydik. 2022'nin ocak ayında 39,8 milyar TL'ydi... Enflasyon nedeniyle tutarın artması normal ama eksi bakiyelerdeki büyüme enflasyondan çok daha hızlı seyrediyor. TÜİK'e göre

15.03.24

2022'nin ocak ayından 2024'ün ocak ayına dek yaşanan enflasyon yüzde 156. Buna karşın eksi bakiyelerdeki büyüme oranı yüzde 354.

Enflasyon kafamızı karıştırmayın. Kim kredili mevduat hesabı kullanmak ister? Çok açık ki, banka hesabında sıfırı tüketen kişiler... O halde kaç kişi bu hesaptan faydalanmış ona bakalım. 2022 Ocak ayında hesabı eksiye düşen kişi sayısı tam 26 milyonmuş. 2023 Ocak ayına dek bu sayı 27,6 milyona yükselmiş. Bu yılın Ocak ayında ise 28,9 milyonla yine tarihinin rekorunu kırmış.

İktidar kredi kartlarına sınırlamalar getirerek, taksit imkanını kaldırarak ya da nakit avansı yasaklayarak sözüm ona enflasyonu düşürme hayalleri kuruyor. Halbuki, tüm bu önlemler, hayatta kalma mücadelesi veren kesimlere büyük darbe vuruyor. Enflasyonun nedenini, geçinebilmek için nakit avans çekenlerde, banka hesabını eksiye düşürenlerde aramak hiç değilse vicdansızlıktır. İktidar seçimden sonra kendi sorumluluğunu geniş yoksul kesimlere yıkma telaşındadır.